

Нещодавно ухвалений парламентом Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» – це унікальний для країни випадок, коли саме в урядовій редакції цього закону було знайдено спільні рішення з усіма зацікавленими групами наукової спільноти. Про це повідомив заступник міністра освіти і науки України М. Стріха під час брифінгу в Будинку уряду 4 листопада 2015 р.

«Після підписання Президентом України прийнятого Парламентом закону, він набуде чинності та сприятиме розвитку потенціалу України як однієї з провідних наукових держав континенту», – наголосив заступник міністра.

За словами М. Стріхи, Україна лишається однією з провідних наукових держав. Наша держава здатна продукувати першорядні фундаментальні наукові результати, хоча фінансування науки лишається недостатнє та складає приблизно 200 млн євро. На думку заступника міністра, стільки ж грошей для роботи витрачається на один провідний західний університет. «Незважаючи на забезпечення, наші науковці друкують близько 6 тис. статей на рік в журналах, які входять до відомої наукометричної бази Web of Science, та працюють в 10 разів ефективніше, ніж їх американські колеги», – зазначив М. Стріха.

Заступник міністра навів приклади успішних прикладних досліджень, які впроваджені українськими науковцями у виробництво. Зокрема, на базі Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут» розроблені безпілотні літальні апарати, і перша партія вже піде в діючу армію. Також у Київському політехнічному інституті створений наносупутник, що 18 місяців перебуває навколо Землі і передає інформацію науковцям. Робота вчених Харківського фізико-технічного інституту НАН України щодо подовження потенціалу ядерних реакторів також дозволить заощадити для держави мільярди доларів.

Як повідомив М. Стріха, разом з цим, в науці існують застаріла архаїчна структура управління, неефективні напрямки роботи з наукових досліджень та проблеми з їх оцінюванням. Ці питання вирішує нещодавно прийнятий Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». «Закон вибудований від конкретного науковця до держави. Мета нового закону – полегшити життя конкретному науковцеві, науковій установі. Зробити дослідження ефективними для держави», – наголосив заступник міністра.

Окрім того, у новому законі є дві основні інновації. Це створення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, яку очолить особисто Прем'єр-міністр України. Рада складатиметься з двох комітетів, один з яких – науковий, куди увійдуть 24 провідні науковці. Другий – адміністративний орган для координації ухвалення рішень. «Вперше в державі відбудуватиметься координація наукової політики», – підкреслив М. Стріха.

Друга новація, запропонована законом, – це запровадження Національного фонду досліджень. Цей фонд створюється для грантового фінансування

пріоритетних досліджень, з якого будуть фінансуватися фундаментальні, прикладні, інституційні та індивідуальні наукові дослідження.

Як зазначив М. Стріха, національні галузеві академії наук згідно з новим законом зберігаються. Законом вводиться обмеження терміну перебування на всіх керівних посадах академій – до двох строків. Вперше галузевим академіям надається право голосу при ухваленні рішень не тільки їх академікам, членам-кореспондентам, а й кандидатам і докторам наук. «Законом запропоновано реформу, яка робить динамічним цей сектор науки», – пояснив М. Стріха.

За словами заступника міністра, новий закон також спрямований на університетську науку, яка довго перебувала в дискримінаційному стані. «Університети – це найприродніше місце, де розвиваються наукові дослідження. Згідно з цим законом університети, атестовані як наукові установи, прирівнюються до наукових установ, а науково-педагогічні працівники – до наукових», – зазначив М. Стріха.

Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» має також багато новацій у питаннях комерціалізації наукових досліджень. Наукові установи можуть входити в господарські товариства зі своєю інтелектуальною власністю. «Дослідження не повинні закінчуватися статтями і звітами, а мають використовуватися бізнесом. Законом пропонуються механізми, який змусить прикладні результати наукових досліджень швидко запрацювати в конкретних галузях реального сектору», – підкреслив заступник міністра *(Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» покликаний полегшити роботу науковцям, науковій установі та зробити їх дослідження ефективними для держави, – Максим Стріха // Міністерство освіти і науки України (<http://g.ua/N17n>). – 2015. – 4.12).*